

Saksframlegg

Styre, utvalg, komité m.m.	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet	11.09.2025	043/25
Formannskapet	23.10.2025	051/25
Kommunestyret	06.11.2025	051/25

Saksbeh. SIJA Saksansv. Jansson, Siv-Thuva	Arkiv	Arkivsaknr. 21/1008
--	--------------	-------------------------------

Revisjon av forskrift om husholdningsavfall og praksis for finansiering av renovasjonsløsninger

Vedtak - Kommunestyret - 06.11.2025

Forskrift om håndtering av husholdningsavfall, Råde kommune, Østfold, revideres slik det fremkommer i saken.

I tillegg bes det om følgende:

Råde kommune ber om at det i informasjon om ny forskrift fremkommer tydelig hvordan husholdninger som ikke kan imøtekomme enkelte eller flere krav skal forholde seg. F.eks hvordan de som har utkjøring fra eiendommen over gang- og sykkelvei skal forholde seg når de må plassere beholder på egen eiendom og ikke mellom gang- og sykkelvei og vei.

Det er flere borettslag som har nedgravde løsninger, men som velger å bruke dunker fordi tømning av nedgravd løsning er vesentlig dyrere. Råde kommune ber Movar gå i dialog med disse for å se om det er mulig å få til løsninger hvor nedgravd løsning blir benyttet.

Vi ber Movar komme tilbake til Råde Kommune høsten 2026 med informasjon om erfaringer etter innføring av ny forskrift.

Formannskapet - Innstilling:

Saken utsettes til neste formannskapsmøte hvor Movar inviteres for å informere om renovasjonsordningene

Formannskapet - Innstilling:

Forskrift om håndtering av husholdningsavfall, Råde kommune, Østfold, revideres slik det fremkommer i saken.

I tillegg bes det om følgende:

Råde kommune ber om at det i informasjon om ny forskrift fremkommer tydelig hvordan husholdninger som ikke kan imøtekomme enkelte eller flere krav skal forholde seg. F.eks hvordan de som har utkjøring fra eiendommen over gang- og sykkelvei skal forholde seg når de må plassere beholder på egen eiendom og ikke mellom gang- og sykkelvei og vei.

Det er flere borettslag som har nedgravde løsninger, men som velger å bruke dunker fordi tømning av nedgravd løsning er vesentlig dyrere. Råde kommune ber Movar gå i dialog med disse for å se om det er mulig å få til løsninger hvor nedgravd løsning blir benyttet. Vi ber Movar komme tilbake til Råde Kommune høsten 2026 med informasjon om erfaringer etter innføring av ny forskrift.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Forskrift om håndtering av husholdningsavfall, Råde kommune, Østfold, revideres slik det fremkommer i saken.

Bakgrunn for saken og historikk:

Fra 2023-2024 økte renovasjonsgebyrene med ca. 40% for hver enkelt innbygger i Våler, Råde og Vestby kommuner. Prisstigningen skyldes blant annet forbrenningskostnader på grunn av økte CO₂avgifter og økte drivstoffkostnader. Ettersom husholdningsrenovasjon driftes etter selvkostprinsippet, innebærer økte kostnader en økning i renovasjonsgebyrene.

Det er nødvendig å se på hvilke justeringer MOVAR kan gjøre innen dagens renovasjonsordning, for å holde gebyrene lavest mulig. En stor kostnadsdriver er det stadig økende investeringsnivået knyttet til innkjøp av nedgravde avfallscontainere. Det har de siste årene vært høy utbyggingstakt i MOVARs eierkommuner, og en stor vekst i utbyggingsområder som etablerer nedgravde avfallscontainere. Innkjøpskostnaden blir belastet MOVAR, og dekkes deretter gjennom renovasjonsgebyret.

Andre effektiviseringsområder er å redusere gangavstand fra renovasjonsbil til oppstillingsplass for avfallsbeholder fra 8 m til 5 m, og plassere avfallsbeholdere med håndtaket ut på tømmedag.

Saksopplysninger:

Ansvar for finansiering av innkjøp av nedgravde avfallscontainere

MOVAR bekoster og har eierskap til alle oppsamlingsenheter, inkludert nedgravde avfallscontainere, jf. §5 i gjeldende renovasjonsforskrift. Kapitalkostnader knyttet til innkjøp av oppsamlingsenheter, inkludert nedgravde avfallscontainere, legger et unødvendig beslag på MOVARs allerede pressede låneramme. MOVAR er nærmest i særstilling i måten å finansiere innkjøp av nedgravde avfallscontainere. I de aller fleste kommuner er det utbygger som bekoster kjøpet, men det er større variasjon i hvordan eierskap og driftsansvar løses.

Det har de siste årene vært høy aktivitet i boligmarkedet i Vestby, Råde og Våler, og mange nye utbyggingsområder er under utvikling. En stor del av disse vil ha behov for renovasjonsløsninger som ivaretar et betydelig antall husholdninger og da oftest i form av nedgravde avfallsløsninger. Ved utbygging er tilbakemelding fra utbygger bl.a. at det er krevende å planlegge velfungerende renovasjonsløsninger, som ikke opptar for mye areal. Plassbesparende løsninger som f.eks. komprimator etterspørres, men er ikke tilbudt gjennom den kommunale ordningen, da dette fordyrer totalkostnadene. Dersom utbygger

selv står for innkjøp, står de friere i valg av renovasjonsløsning, fremfor å være bundet til det standardutstyret MOVAR tilbyr i dag.

Eierskap til oppsamlingsenhetene kommer til uttrykk i kommunene Vestby, Våler og Rådes gjeldende renovasjonsforskrift i §5 første ledd og §9 første ledd. **§5 første ledd:** Kommunen skal besørge anskaffelse, utlevering, vedlikehold og fornyelse av oppsamlingsenhetene, med unntak av nedgravde oppsamlingsenheter som er etablert før denne forskrifts ikrafttredelse og avfallssug. **§9 første ledd:** Det skal bare brukes oppsamlingsenheter som er utplassert eller godkjent av kommunen. Oppsamlingsenhetene, med unntak av nedgravde løsninger som er etablert før denne forskrifts ikrafttredelse, tilhører kommunen. De er registrert på den enkelte eiendom og skal ikke flyttes ved skifte av abonnent/bruker.

Forslag til ny ordlyd i §5 første ledd: Kommunen skal besørge anskaffelse, utlevering, vedlikehold og fornyelse av oppsamlingsenheter, unntatt nedgravde oppsamlingsenheter.

Forslag til ny ordlyd i §9 tredje ledd: Oppsamlingsenhetene eies av kommunen, med unntak av privateide nedgravde avfalls løsninger.

Endring av gangavstand fra 8 m til 5 m

Ved å få de fleste eiendommer innenfor en gangavstand på 5 meter, vil tjenesten bli mer kostnadseffektiv, og ruteplanleggingen enklere. Gangavstand kommer til uttrykk i kommunene Vestby, Våler og Rådes gjeldende renovasjonsforskrift i §8 tredje ledd. **§8 tredje ledd:** Oppsamlingsenhet skal stå så nærme kjørbær vei som mulig. Maksimal avstand til kjørbær vei er 8 meter.

Forslag til ny ordlyd i ny forskrift, §8 femte ledd: Oppsamlingsenhet skal stå så nærme kjørbær vei som mulig. Maksimal avstand til kjørbær vei er 5 meter.

Håndtak ut på tømmedag

Videre foreslås det forskriftsfestet at avfallsbeholderne plasseres med håndtak ut på tømmedag. Dette også for å underbygge en kostnadseffektiv drift og ivareta HMS for renovatørene. Dette er en ny bestemmelse og kommer ikke til uttrykk i gjeldende forskrift.

Forslag til ny ordlyd i ny forskrift, §8 niende ledd: Oppsamlingsenhet skal plasseres lett tilgjengelig på et plant og fast underlag på bakkenivå, med håndtak ut mot renovasjonsbil på tømmedag.

Andre mindre redaksjonelle endringer

Forslag til ny forskrift rydder også opp i feilaktige fortolkninger og henvisninger til lovverket. Det er også tydeliggjort definisjoner og ryddet i begreper.

Spesielt verdt å nevne er at fast oppstilte campingvogner har blitt tatt ut av §2 Definisjoner, 17.ledd.

Endringer og vurderinger etter høringsrunden

Det er kommet inn ett innspill etter at forskriften ble lagt ut på høring. Under følger en vurdering og evt. endringer etter innspillet.

Da forskriften ble lagt på høring fremgikk det en feil i saksfremlegget ARKIVSAKSNR 30.01.2025. Der fremgår det feilaktig at avfall fra campingplasser ikke er å regne som husholdningsavfall. Avsnittet som er feil, er 3.avsnitt under overskriften «**Bakgrunn for saken og historikk**» og lyder som følgende: *“I tillegg har fast oppstilte campingvogner*

feilaktig blitt definert som husholdninger, og denne definisjonen tas ut av forskrift. Avfall fra campingplasser er å regne som næringsavfall. Ny praksis blir at eier av campingplassene selv kan velge avfallsaktør.”

Forurensningsloven er ikke konkret på om avfall fra campingplasser defineres som næringsavfall eller husholdningsavfall. I forarbeidet til saksfremlegget har vi dessverre tolket lovverket feil. Dermed ble avfall fra campingvogner definert som næringsavfall i saksfremlegget til Formannskapet i Råde kommune. Etter en juridisk vurdering fra 3. part som har gjennomgått rettspraksis på dette området, viser det seg at riktig tolkning av regelverket er at avfall fra campingvogner likevel er å regne som husholdningsavfall. Det gir ingen grunn til å legge campingplasser inn under §2 Definisjoner, 17. ledd, all den tid rettspraksis fastslår at det er husholdningsrenovasjon. Flere campingplasser i Råde kommune har søkt om dispensasjon fra husholdningsrenovasjon, slik de kan under gjeldende forskrift fra 2015.

Statsforvalteren i Østfold kom med innspill til forskriften. Innspillene dreide seg om hvem som har rett til å sanksjonere etter §13 Sanksjoner, anbefaling om å forenkle §12 Klage, samt noen små redaksjonelle merknader. §12: forskriftsteksten er forenklet ut fra Statsforvalterens anbefaling fra 07.04.2025.

Gjeldende forskrift	Forslag til endring
Vedtak fattet etter denne forskriften er et enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 2b, jf. forurensningsloven § 85. Reglene for saksbehandling ved enkeltvedtak og eventuell klage følger forvaltningslovens regler.	Vedtak fattet etter denne forskriften er et enkeltvedtak.
Eventuelt klage på enkeltvedtak sendes til det forvaltningsorganet som har truffet enkeltvedtaket. Det er opprettet et eget klageorgan.	Eventuelt klage på enkeltvedtak sendes til det forvaltningsorganet som har truffet enkeltvedtaket. Det er opprettet et eget klageorgan.

I §13, 2.ledd er bestemmelsen om at kostnader for ekstratømming ved feilsortering skjer for abonnentens regning fjernet. Juridisk bistand viser at det er uklart om lovverket gir hjemmel for gebyr ved slik ekstratømming.

Gjeldende forskrift	Forslag til endring
Ved mangelfull kildesortering kan kommunen velge å iverksette ekstratømming av oppsamlingsenheten eller unnlate å tømme avfallet. Dersom det iverksettes ekstratømming, vil dette skje for abonnentens regning. Abonnenten skal varsles om forholdet uten ubegrunnet opphold. Dersom avfallet ikke tømmes vil kommunen varsle brukeren slik at forholdet rettes til neste henting.	Ved mangelfull kildesortering kan kommunen velge å iverksette ekstratømming av oppsamlingsenheten eller unnlate å tømme avfallet. Abonnenten skal varsles om forholdet uten ubegrunnet opphold. Dersom avfallet ikke tømmes, vil kommunen varsle abonnenten slik at forholdet kan rettes til neste henting.

I §13, 3.ledd er endret, på bakgrunn av innspill fra Statsforvalteren 07.04.2025, samt juridisk bistand. Pålegg om betaling i forbindelse med ekstratømming er endret til dekning av rimelige kostnader. Forskriftsteksten er da mer i samsvar med §37 1.ledd i forurensningsloven.

Gjeldende forskrift	Forslag til endring
Pålegg om opprydding og betaling blir håndtert i samsvar med § 37 i forurensningsloven.	Pålegg om opprydding og dekning av rimelige kostnader i forbindelse med ekstratømming blir håndtert i samsvar med forurensningsloven § 37.

I §14, 3.ledd er dispensasjonsmulighet for campingplasser og hyttefelt med fellesordning fjernet, slik at det kun kan gis fritak til ubebygd grunn og ubeboelig bolig. Kommunen har plikt til å hente husholdningsavfall, og kan kun gi fritak der det ikke kan oppstå husholdningsavfall.

Gjeldende forskrift	Forslag til endring
Det kan gis fritak for følgende • Bolig som er definert som ubeboelig av offentlig instans • Ubebygd grunn • Campingplasser og hyttefelt med fellesordning	Uttrekk fra 2.ledd: Fritak kan gis for bolig som er definert som ubeboelig av offentlig instans eller ubebygd grunn.

Statsforvalteren påpekte også at lovhenvisninger bør være med liten forbokstav. Dette er ivarettatt i nytt forslag til forskrift.

Samlet oversikt over endringer fra gjeldende til ny forskrift er vedlagt saken.

Vurdering:

Formålet med den lokale forskriften er å få til en hensiktsmessig, miljømessig og hygienisk forsvarlig oppbevaring, innsamling og transport av husholdningsavfall, som fremmer kildesortering og materialgjenvinning i Råde kommune.

Rammene for hva kommunen kan innta i forskrift er bestemt i Forurensningsloven §30 siste ledd, og grunnlaget for gebyrer bestemmes i Forurensningsloven §34.

Årsak til endring av §5 første ledd og §9 første ledd er at bestemmelsen om eierskap gir utslag på selvkostområdet, og MOVARs kostnader til nedgravde løsninger kan på sikt medføre en fordeling av gebyrene som overstiger rammene for det som kan dekkes av selvkost. Eierskapet til nedgravde avfallscontainere synes å være et privatrettslig anliggende, og ikke en utøvelse av myndighet. At kommunene krever eierskap i gjeldende forskrift, svarer derfor ikke til hensikten med Forurensningslovens §30. Bestemmelsen bør derfor tas ut av forskriften. En overføring av eierskapet må, dersom det er aktuelt, vurderes konkret og avtales i det enkelte tilfellet, men da på et rent privatrettslig grunnlag. Kostnadene til investering må holdes utenfor. Endringene i bestemmelsene knyttet til eierskap får en rettslig betydning for den enkelte andels- og seksjonseier, i det de selv får ansvar for investeringen og videre vedlikehold av enhetene. Dette samsvarer imidlertid med det overordnede prinsippet om at det er forurenser som betaler. Et uoversiktlig rettslig ansvar- og eierforhold knyttet til eierskapet gir liten forutsigbarhet. Endringen vil få en økonomisk konsekvens for tiltakshaver (utbygger, byggherre, sameie, borettslag m.fl.) i det kostnadene til de nedgravde avfallscontainerne må bekostes av den enkelte tiltakshaver. Godkjente renovasjonsløsninger bør være en forutsetning for en godkjent byggetillatelse. Det påhviler de enkelte tiltakshaverne å sørge for at krav i henhold til Plan- og bygningsloven og Teknisk forskrift er oppfylt.

Revisjon av forskriften løser ikke spørsmålet om avfallssug. Krav om avfallssug må løses i planarbeidet, hvor grensesnittet mellom hovedanlegget og stikkledninger må kartlegges. Både krav til avfallssug og nedgravde løsninger må behandles spesifikt i planarbeidet og vurderes konkret for den enkelte sak.

Årsak til endring av §8 femte ledd er å sikre en mer økonomisk bærekraftig utvikling av renovasjonstjenesten. I gjennomsnitt beregnes 1 sekund pr. meter ved tømning av en beholder. Ved tømning av renovasjonsbeholder går det to ganger frem og tilbake fra renovasjonsbil til beholder. Ved å redusere gangavstanden med 3 meter, som foreslått i ny forskrift, gis det en besparelse på 3 sekunder pr. beholder. På en gjennomsnittlig rute tømmer renovatøren 400 beholdere, dvs. 1200 sekunder pr. rute. Dermed medfører denne endringen at en rute kan reduseres med 20 minutter pr. dag, og i løpet av ett år utgjør det 76 timer på én rute.

FN's bærekraftsmål som berøres er:

Gjennom forskriftsendringen er det fokus på disse bærekraftsmålene.

Klimakonsekvenser: Endring av eierskap får trolig ingen klimakonsekvenser. Vedlikehold og innkjøp av utstyr blir omtrent det samme uansett hvem som eier utstyret.

Økonomiske konsekvenser for årsbudsjett og handlingsplan

En revisjon av forskriften som medfører endret praksis for anskaffelse og eierskap for nedgravde avfallsløsninger, og som reduserer gangavstanden, vil påvirke MOVARs årsbudsjett og handlingsplan. Kostnaden og eierskapet til nedgravde avfallscontainere belastes ikke lenger MOVAR. Kortere gangavstand for renovatørene, gir mer effektivt tidsbruk. For den enkelte abonnent vil det ikke bli en merkbar endring i renovasjonsgebyret, men endringen vil bidra til å holde økningen av renovasjonsgebyret på et så lavt nivå som mulig. Endringene vil også gi MOVAR et større handlingsrom i utviklingen av renovasjonstjenesten. Innbyggere som i dag er tilknyttet nedgravde løsninger får et større ansvar for større vedlikehold og fornyelse av avfallsløsningen.

Oppsummering/konklusjon

Det er behov for en revisjon av renovasjonsforskriften, for å harmonisere den i tråd med Forurensningsloven, som hjemler gebyrgrunnlaget. Det er vurdert at krav om kommunalt eierskap kan få en uheldig konsekvens og som på sikt kan medføre en skjev fordeling av gebyrene. Det vurderes samtidig at Forurensningslovens §30 ikke angir en hjemmel til å kreve eierskap.

Foreslått endring av forskriften innebærer at utbyggerne i fremtidige utbyggingsprosjekter selv må bære kostnaden ved etablering av nedgravde avfallsløsninger. I tillegg vil endret gangavstand og regler om håndtak ut bidra til å effektivisere renovasjonstjenesten. Etter innspill fra Statsforvalteren i Østfold er det også gjort endringer som er redegjort for i dette saksfremlegget.

Medbestemmelse og konsekvenser for brukerne:

I arbeidet med revisjon av renovasjonsforskriften er Vestby, Råde og Våler kommuner involvert og informert. Høringsperioden har sikret medvirkning fra innbyggere, campingplasser og Statsforvalteren i Østfold.

Møtebehandling:

Behandling i Kommunestyret 06.11.2025:

Det ble ikke fremmet endrings- eller tilleggsforslag.

Votering:

Formannskapetets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak - Kommunestyret - 06.11.2025

Forskrift om håndtering av husholdningsavfall, Råde kommune, Østfold, revideres slik det fremkommer i saken.

I tillegg bes det om følgende:

Råde kommune ber om at det i informasjon om ny forskrift fremkommer tydelig hvordan husholdninger som ikke kan imøtekomme enkelte eller flere krav skal forholde seg. F.eks hvordan de som har utkjøring fra eiendommen over gang- og sykkelvei skal forholde seg når de må plassere beholder på egen eiendom og ikke mellom gang- og sykkelvei og vei.

Det er flere borettslag som har nedgravde løsninger, men som velger å bruke dunker fordi tømning av nedgravd løsning er vesentlig dyrere. Råde kommune ber Movar gå i dialog med disse for å se om det er mulig å få til løsninger hvor nedgravd løsning blir benyttet.

Vi ber Movar komme tilbake til Råde Kommune høsten 2026 med informasjon om erfaringer etter innføring av ny forskrift.

Behandling i Formannskapet 23.10.2025:

Tilleggsforslag: , fremmet av Jan Helge Aker, Kristelig Folkeparti

Råde kommune ber om at det i informasjon om ny forskrift fremkommer tydelig hvordan husholdninger som ikke kan imøtekomme enkelte eller flere krav skal forholde seg. F.eks hvordan de som har utkjøring fra eiendommen over gang- og sykkelvei skal forholde seg når de må plassere beholder på egen eiendom og ikke mellom gang- og sykkelvei og vei.

Tilleggsforslag:, fremmet av Jan Helge Aker, Kristelig Folkeparti

Det er flere borettslag som har nedgravde løsninger, men som velger å bruke dunker fordi tømning av nedgravd løsning er vesentlig dyrere. Råde kommune ber Movar gå i dialog med

disse for å se om det er mulig å få til løsninger hvor nedgravd løsning blir benyttet.
Vi ber Movar komme tilbake til Råde Kommune høsten 2026 med informasjon om erfaringer etter innføring av ny forskrift.

Votering:

Kommunedirektørens forslag med de to tilleggsforslagene fra representanten Aker(KrF) ble enstemmig vedtatt.

Vedtak - Formannskapet - 23.10.2025

Forskrift om håndtering av husholdningsavfall, Råde kommune, Østfold, revideres slik det fremkommer i saken.

I tillegg bes det om følgende:

Råde kommune ber om at det i informasjon om ny forskrift fremkommer tydelig hvordan husholdninger som ikke kan imøtekomme enkelte eller flere krav skal forholde seg. F.eks hvordan de som har utkjøring fra eiendommen over gang- og sykkelvei skal forholde seg når de må plassere beholder på egen eiendom og ikke mellom gang- og sykkelvei og vei.

Det er flere borettslag som har nedgravde løsninger, men som velger å bruke dunker fordi tømning av nedgravd løsning er vesentlig dyrere. Råde kommune ber Movar gå i dialog med disse for å se om det er mulig å få til løsninger hvor nedgravd løsning blir benyttet.

Vi ber Movar komme tilbake til Råde Kommune høsten 2026 med informasjon om erfaringer etter innføring av ny forskrift.

Behandling i Formannskapet 11.09.2025:

Behandling av forskrift renovasjon, fremmet av Kari Sogn, Høyre

Saken utsettes til neste formannskapsmøte hvor Movar inviteres for å informere om renovasjonsordningene

Votering:

Utsettelsesforslaget til representanten Sogn (H) ble enstemmig vedtatt.

Vedtak - Formannskapet - 11.09.2025

Saken utsettes til neste formannskapsmøte hvor Movar inviteres for å informere om renovasjonsordningene

Vedlegg: Dok. dato	Tittel
1. 11.07.2025	Forslag til ny renovasjonsforskrift 2025 med endringer, Råde kommune. Oppdatert juni 2025
2. 11.07.2025	KORRIGERING OM AVFALL FRA CAMPINGPLASSER – OG INFORMASJON OM MULIGHET FOR Å SØKE OM DISPENSASJON